

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 22

80. ÅRGANG
16. NOVEMBER

1968

MOSKVA:

KOMMUNISTER OG KRISTNE I ÅPEN PROTEST

— SOVIETS INTELLEKTUELLE MOT —

„BLIKK PÅ TIDEN“:

GJÆR PÅ AVVEIER

(SIDE 349)

FILM-SPALTEN:

ARNLJOT BERGS FILM

— REGIMETS MAKTBRUK

KLOVNEN OM „GUDS ORD“

(SIDE 352)

Våre nyhetsmeldinger i denne spalten blir ofte ikke annet enn forte glimt av ting som skjer i Kirken, som i dette nummeret:

● **LONDON:** Den apostoliske delegat i Storbritannia, erkebiskop Cardinale har personlig avgitt rapport til pave Paul VI om den fortsatte debatt om fødselskontrollspørsmålet etter rundskrivelsen Humanae Vitae. Erkebiskopen ble mottatt i en privat audiens av paven.

● **HAAG:** Den hollandske biskop Bluysen av Hertogenbosch som, etter hva det hevdes, har hatt vanskeligheter med Kùrien, har under et besøk i Roma hatt en samtale med paven. Biskopen sa etter sin tilbakekomst til Holland at paven hadde vært meget nedtrykt over de personlige angrep mot sin person. Paven hadde bedt om å få direkte underretning om innvendinger mot hans direktiver.

Ifølge engelsk presse sa biskopen at paven hadde lagt til følgende: Han var alltid villig til å vurdere og gjennomtenke sine direktiver på nytt.

● **KANSAS CITY:** Ledelsen av den amerikanske avisen National Catholic Reporter har avvist biskop Helmsings forlangende om at avisen skal stryke ordet *catholic* av sitt navn. Samtidig tok styret til gjemåle mot biskopens oppfatning av journalistikk og kirkepresse. (Biskopen har som nevnt i nr. 21 offentlig fordømt avisen for «skadelig virksomhet mot Kirken».)

● **REYKJAVIK:** Pave Paul har gjort det apostoliske vikariat Island til selvstendig bispedømme og utnevnt den 52 år gamle hollenderen dr. Hendrik Hubert Frehen til Islands første katolske biskop.

● **RIVER FOREST:** Desentralisering og demokratisering var nøkkelord på generalkapitlet i dominikanerordenen. Omkring 100 delegerte fra 40 ordensprovinser verden over var til stede, og man vedtok vidtrekkende forandringer, blant annet når det gjelder de oppgaver dagens 10 000 dominikanere står overfor.

● **LOURDES:** Legfolk var i år for første gang til stede på den franske biskopkonferanses store samling. På dagsordenen sto spørsmål om liturgireformen, det moderne apostolat, sjelesorgen i industristrøkene og rundskrivelsen Humanae Vitae.

● **HAAG:** Også i år er tallet på kandidater til prestegjærningen i Holland på retur. Bare 166 kandidater begynte i høst på sine studier, sammenlignet med 271 foregående år og hele 400 i 1959. Tre av de seks presteseminarene skal lukkes i vinter.

● **WASHINGTON:** Senator Eugene McCarthy, et ikke ukjent navn fra det demokratiske partis valgkamp i år, var hovedtaler på en konferanse som katolske prester fra 21 stater holdt den 10. november i Washington om den uenighet som har oppstått innen geistligheten på grunn av rundskrivelsen Humanae Vitae.

● **SALZBURG:** På bispedømmesyndoden i Salzburg kom det sterke krav om reformer i religionsundervisningen.

FORSIDEN

De to ansiktene på vår forside denne gang tilhører mennesker på hver sin fløy i dagens Sovjet, forfatteren Daniel og en offentlig anklager.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 153244	11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 11 438	8.30	1.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eystein kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykebjerg</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

UROEN I KIRKEN

Det er ingenting som skaper så meget angst hos folk som ting som de ikke forstår. Og det er intet som vekker så meget uro i deres sinn som de fenomener de ikke fatter grunnen til. Når det er så mye uro i Kirken idag, er det ikke minst fordi mange ikke forstår grunnen til de tildels nok så inngripende forandringer som finner sted nettopp der hvor de er vant til å tenke at «noe vil aldri forandres, selv om hele verden forgår».

Men nå er det slik i dag at vi skjønner at Kirken ikke er noen stillestående, statisk institusjon hvor fedrenes hellige arv trofast blir oppbevart — som på et historisk museum. Kirken lever fordi den er den levende Guds menighet, den er den levende Guds folk som, gjennom seklers gang, er på pilgrimsferd «til paradiset», med eller uten sang. Om den skal være tro mot sin Herre og tro mot sin oppgave å være «jordens salt» og bli det Guds rike som omfatter alle folk til alle tider — da kan Kirken ikke gjøre annet enn å tilpasse sine læreformer og sitt fromhetsliv og sin trospraksis til «seklens» alltid skiftende tanker, erfaringer og uttrykksformer.

Det gis neppe noe annet der som dette klargjør at Kirken er en gudmenneskelig anordning som, fordi den er i verden og til for denne verdens frelse, er undergitt historiens grunnlov, foranderlighetens lov.

Kirkens historie lærer oss at den kristne tro faktisk har vært og alltid vil bli forkynt, levd, erfart og praktisert på en uhyre mangfoldig måte. Den opphører likevel ikke å være den samme tro.

Det finnes ting i Kirken som er absolutte og ting som er relative. Selve frelsesbudskapet er absolutt, det er uforanderlig og selve troens grunnlag. Det hverken kan eller må relativiseres, det må ikke gjøres til gjenstand for forandringer. Men de uttrykksformer, tanker og erfaringsmåter dette budskap forkynnes i er relative, i de forskjellige tider og i forskjellige kulturer. Avledet som de er fra de alltid skiftende tidsbestemte og lokale kulturmønstre i de aktuelle og konkrete menneskesamfunn hvor Kirken gjør sin gjerning «her og nå», hverken kunne eller burde disse tankesett og uttrykksformer gjøres absolutte og identifiseres med deres gjenstand og innhold.

I stridens hete blir denne historiske nødvendighet og dette faktum fra tid til annen glemt, av langt flere enn godt er. Og så blir det «gråt og tenders gnidsel». — Det gis dem av Kirkens medlemmer — det er mote å kalle dem erke-konservative, de unge kaller dem gjerne også «de gamle» — som sverger til de tids- og stedsbestemte strukturer og former (det være seg av latinsk, gresk eller endog nordisk opprinnelse) i hvilke den ene kristne tro har vært utlagt, forkynt, erfart og levd av mange generasjoner i mange århundrer. Disse troende identifiserer til de grader disse historiske strukturer og former med deres innhold, det uforanderlig guddommelig åpenbarte Guds ord, at de ikke engang kan tolerere tanken på en forandring av strukturer og former av frykt for at selve troen dermed forandres og tilintetgjøres.

Hvor stor forståelse man enn måtte ha for deres omsorg og ekte bekymring, må man si: de gjør det som er og bare kan være relativt til noe absolutt. Med alle sine gode hensikter kan de bringe troens budskap i fare like meget

som den verste modernist, selv om det skjer av helt andre grunner. Helt spesielt kan de bringe troen i fare for å bli uforståelig og meningsløs. Nåtidens mennesker kan ikke finne seg til rette i patristikkens og skolastikkens kategorier og i middelalderens, renessansens og barokkens kulturmønstre.

På den motsatte side står de som hedres med tilnavnet erke-progressive og også kalles «de unge». Disse gir også bidrag til «gråt og tenders gnidsel» i Kirken. Av og til får man inntrykk av at det bare er idag man har oppdaget hva kristendom egentlig er og at bare den måte de mener som den skal uttrykkes og leves på gjør krav på evangelisk autensitet og sann katolisitet. I sin iver etter å tilpasse Kirkens strukturer og former til nåtiden og de lokale kulturmønstre, kan de endog komme i fare for å bryte gjennom visse gud-givne strukturer og anordninger og røre ved selve det uforanderlige trosinnhold. Mens noen gjør det relative til absolutt, relativiserer disse det som er absolutt, den uforanderlige kontinuitet i det at Gud er og virker i Kirken, før som nå.

Det har alltid vært betraktet som en gylden regel i Kirken at det skal være enhet i de ting som er nødvendige, men frihet med hensyn til de ting som ikke er helt sikre og avgjorte. Menneskets frihet krever ikke bare frihet for seg selv — om man nå er konservativ eller progressiv — men den krever også respekt for de andres frihet.

Det er videre opplagt at ens egen eller en annens kristne tro aldri må være i strid med Kirkens autentiske tro. Nå er det så at dagens teologi står overfor spørsmålet om hva som nøyaktig og sikkert hører til Kirkens autentiske tro. Om hva som er den presise mening og det nøyaktige innhold av det som Kirkens vanlige eller ekstraordinære læremyndighet lærer oss å tro. Denne undersøkelse er teologiens egen oppgave, og den er helt lovmessig såfremt den ikke brukes som en raffinert metode for å gi et pyntelig og fornemt alibi til tvil som allerede er tilstede. Innenfor denne ramme har teologien lov til en fri og uhindret utøvelse av sin særegne oppgave. Og de som tar seg av denne oppgave og forsøker å uttrykke troens uforanderlige innhold og budskap i kategorier og former som er tilpasset vår tids kulturmonster (for å gjøre det mer tilgjengelig og til større nytte for dagens mennesker), burde høyaktes og respekteres. Likeså også de som etter beste evne forsøker å gjøre de troende kjent med disse nye innsikter og landevinninger. Ingen av disse parter burde av den grunn utsettes for mistenkeliggjørelse eller kalles kjetterske eller venstreradikale.

På den annen side er det også sant at de lærde diskusjoner idag neppe kan holdes utenfor de store informasjonsmedia. Det som for noen år siden var de lærde fagtidsskrifters absolutte eneområde, blir idag kastet frem for offentligheten. Dette betyr at mange troende som ikke har meget av faglig ekspertise på det teologiske eller filosofiske område, dag etter dag overveldes av diskusjoner om problemer vedrørende den kristne tro. Man kan få inntrykk av at meget av den hellige arv er under debatt. Dette skaper en god del uro blant de troende og en sterk

(Forts. side 354)

Å.R.:

SOVJETS INTELLEK

Tusener lever i fangeleirer og forvist til Sibir — mens åndskampen pågår. (Ansjektet på denne kvinnen er retusjert vekk.)

Pave Johannes minnet engang den katolske kirke om at det kommunistiske system er en trussel mot frihet og menneskeverd, men at den enkelte kommunist er et menneske som oss selv, under den samme utvikling og forandring. De siste måneders hendelser i europeisk politikk og de nådeløse, stupide overgrepene mot Tsjekkoslovakia har nok åpenbart for mange hvor rett han hadde, vi gjør felles sak med tusener av trokommunister i Praha og Bratislava — her kjemper vi samme åndskamp.

Overfallet har i mange land, også i Norge, naturlig nok ført til et kaldere klima i forholdet til bjørnen i øst, den lusker i nærheten av mange grenser. Den militære beredskap skjerpes, det tales et hardere sprog. Men freden er ikke bare avhengig av vår aktpågivenhet, den er også avhengig av at vi holder hodet klart. De opplysninger vi i ST. OLAV gjør et forsøk på å formidle i dette nummer av bladet er et beskjedent bidrag til nettopp dette å bevare fornuft og likevekt i en farlig tid. Med den risiko det innebærer selvfølgelig. Opplysningene viser klart at det også i selve Sovjetsamveldet, den farlige nabo, finnes et økende antall utrolig tapre kvinner og menn som med åndens våpen slåss for individuell frihet og sosial rettferdighet og fritt ord. Frie menneskers kamp verden over.

Vi skal vokte oss for å tvinge dem

inn i de russiske byråkrater, dommere og generalers verden. Vi skal ikke glemme at vi selv i Moskva finner mennesker, kommunister, ortodokse, baptister, katolikker osv. som egentlig er på vår side, på menneskenes side, i disse kalde tider.

Dokumenter som trykkes i vest viser et forbløffende trekk i denne åndskamp. Storparten av de brev, skrifter og uttalelser man har fra de to, tre siste år, dokumenter som fordømmer regimets brudd på elementære menneskerettigheter og tilbakefall til grove stalinistiske politimetoder, har ikke gått fra hånd til hånd blant noen sovjetborgere i all hemmelighet. De er ikke smuglet ut av underskriverne til den frie verden. Nei, protestene har åpent blitt distribuert av forfattere, vitenskapsmenn, journalister og arbeidere i den uttrykkelige og klart uttalte hensikt å alarmere den sovende og usikre russiske opinion og gjøre folket oppmerksom på det som foregår. På at det er krefter i ledelsen som vil skru utviklingen tilbake til 1937.

I et spesialnummer av tidsskriftet PROBLEMS OF COMMUNISM er en rekke av disse skrifter gjengitt — slik de har sirkulert i Sovjet, med underskrivernes fulle navn, adresse, gjerne også med telefonnummer. Bladets redaktør, Abraham Brumberg, sier følgende om bakgrunnen for denne ganske fantastiske oppvisning av sunn sans og stort mot i «bjørnens» eget rike:

Man må gå tilbake til rettssaken mot de to forfatterne Andrei Siniavsky og Yuli Daniel i Moskva i februar 1966 for å finne en forklaring på denne åpne protest. I årene før rettssaken hadde man hatt detroniseringen av Stalin. Krustsjovs hensikt med å stemple Stalin som en masse-morder og rive ned det nett av løgner som gikk gjennom det stalinistiske system, var uten tvil å gjenspeile en følelse av selvtilitt i landets elite, det kommunistiske parti, og skapte noe som minnet om offentlig godkjennelse og enhet som basis for partistyret — istedenfor frykt, terror og blind lydighet. Hans avsløringer førte imidlertid til omfattende bitterhet, uro og meningsforskjell.

De som fikk istand straffesaken mot Daniel og Siniavsky aktet å skremme og å demme opp uroen. Men

det at de for å gjøre det grep til gamle politimetoder, skapte den helt motsatte virkning. Saken hjalp til å vekke og mobilisere den offentlige mening, den definerte det som sto på spill og den brakte tvistepunktene opp i det fri. Og hva som var enda viktigere, saken førte til en hel forandring i den åpne meningsbrytning. Opp til dette punkt hadde Sovjets intellektuelle vesentlig vært opptatt av den kunstneriske frihet. Etter mange år under et trangsynt, nærmest spissborgerlig byråkrati, dirigert av politiske krav, hadde de begynt en kamp for å frigjøre det skapende arbeidet de drev på med fra partiets diktatur og for å få bekreftet visse tradisjonelle krav når det gjelder verdier som ekthet, individualisme og retten til å gjengi virkeligheten realistisk.

Den brutale behandlingen av de to kunstnerne i februar 66, kunstnere som kanskje mer enn noen andre hadde blitt et tegn på disse verdier, har muligens som et sjokk fått dem til å forstå at intellektuell frihet ikke er mulig uten politisk frihet. Derfor ble de nå, som sine forgjengere i tsarens Russland, også talsmenn og forkjempere for visse fundamentale politiske frihetskrav — frihet fra frykt, fra terror, fra et vilkårlig tyrannisk regimes handlinger.

Reaksjonen etter rettssaken hadde kanskje ikke tatt en så dramatisk vending som den gjorde hvis det ikke hadde vært for 1) andre tvangsmidler regimet grep til og 2) den modige opp treden til noen unge studenter og skribenter. Blant andre stalin-metoder som myndighetene grep til var forskjellige former for forfølgelse av intellektuelle og utbrytere, for eksempel angrep i avisene, oppsigelser på arbeidsstedene, overføringen av «plagsomme» personer til sinnssykehus, arrestasjoner, undertrykkelse av kunstnerne og vitenskapsmennesenes frie arbeid osv. Alt dette førte til protester fra en del fremstående russere, i et konfidentielt brev til partiets ledere. Man så fremdeles rettssaken vesentlig som et brudd på forfatternes kunstneriske rettigheter, ennå ikke på deres politiske frihet. Og man advarte mot at myndighetene vendte tilbake til Stalin-tidens metoder. Det hele ennå holdt i forsiktige vendinger.

Men så kom «hvitboken» om retts-

TUELLE

saken mot Daniel—Siniavsky, samlet av den 31 år gamle Aleksander Ginzburg. Hvitboken er den første virkelige sammenfatning både av de juridiske overgrep som skjedde i rettssalen og av de to anklagedes verdige opptreden. Den ble fulgt av Ginzburg og andre demonstranternes arrestasjoner i januar—februar 1967, av Pavel Litvinovs redegjørelse i desember 67 for den anklagede Bukovskys sluttbemerkninger til sine dommere, og endelig, i januar i år, av saken mot Ginzburg, Galanskov, Dobrovolsky og Lashkova. Det var denne siste begivenhet som uten tvil utløste hele stormen av åpne protester.

(De anklagede tilbakeviste anklagene mot dem som etter artikkel 70 i RSFSR straffelov trakk dem til ansvar «for agitasjon og propaganda i den hensikt å motarbeide og undergrave Sovjet-styrets autoritet...» Det ble nødvendig for anklagemyndighetene å innføre åpenbart uriktige påstander om at to av de tiltalte på en eller annen måte sto i ledtog med den anti-sovjetiske emigrantorganisasjonen NTS og bruke en spion som «kronvitne» for å få de fire dømt med et skinn av lovlighet.)

Det som gjør den nåværende protestbølge (etter nevnte hendelser) så bemerkelsesverdig er først det faktum at det nå ikke lenger bare er snakk om intellektuell frihet, men om *frihet* i ordets videste mening. Der- nest at protestene tydelig har for- enet de mer radikale medlemmer av intelligensiaen og de som hittil har

Pavel Litvinov, sønnesønn til en tidligere utenriksminister, og Larissa Daniel — fru til den russiske forfatteren. Bildet er tatt utenfor den bygningen hvor Daniel og en annen ble dømt.

forsøkt mer diskrete metoder for å gi uttrykk for sin misnøye. Og endelig protestenes åpne og klart formulerte innhold og deres appell både til de kommunistiske makthavere, den offentlige mening i landet og den offentlige mening utenfor Sovjetsamveldet.

Men det er også andre viktige trekk. Opposisjonen er ikke bare uttrykk for forfattere og kunstneres holdning. Blant underskriverne finner vi nå matematikere, oversettere, historikere, ingeniører, til og med fabrikkarbeidere, husmødre og høyskolestudenter. De fleste av dem er folk med universitetsutdannelse, det er riktig. Men noe annet kunne man knapt heller vente i et land hvor de intellektuelle alltid har båret «samvittighetens spesielle byrde» og alltid har stått i frem-

ste rekke i striden for rettferdighet og menneskelighet.

Dernest er det et faktum at protestene ikke bare kommer fra Moskva og Leningrad, de to byene som intellektuell uro hittil har vært begrenset til. Det er skrifter og henvendelser fra Novosibirsk, fra Magadan, Kharkov, fra Dubna, fra en kollektivfarm i Latvia, fra en liten by ved Volga osv. Det virker som uttrykk for et nasjonalt fenomen.

Endelig har intelligensiaens tradisjonelle krav blitt mer radikale. I et åpent brev til Den fjerde kongress av sovjetforfattere i Moskva i mai 1967 krevet Aleksander Solzhenitsyn at hele det hatete sensursystem skulle avskaffes. Hans brev ble selvfølgelig aldri offentliggjort i Sovjetpressen, men det ble støttet av over 80 andre skribenter og intellektuelle. Det samme krav stilles nå også av andre, og kravet berører selve kommuniststyrets kontrollsystem.

Ingen av underskriverne av de mange åpne brev eller noen av de tiltalte i rettssakene setter spørsmålstegn ved kommunistenes regjeringsform, ved det russiske system. Men de kritiserer rett ut de mange som «misbruker, ødelegger og vanærer» dette system.

Selvfølgelig er det her grunn til å spørre seg selv om noen hundres protester betyr så meget i en nasjon med nesten to hundre millioner mennesker. Men det kan neppe være tvil om at protestbølgen foruroliger herrene i Kreml.

DE ÅPNE BREV

I januar 1968 sendte Piotr Grigorevich Grigorenko, adresse: Moskva G-21, Komsolmolsky Prospekt 14/1, leilighet nr. 96 — telefon G-6427-37 et brev til medlemmene av Politburos sentralkomité hvor det bl. a. heter: Det internasjonale år for menneskerettighetene begynte i Sovjetsamveldet med uhørt vold mot disse rettigheter. Akkurat i dette øyeblikk er vårt fedreland stilt i gapestokken både i verdens og det kommunistiske fellesskaps øyne. Dette er gjort av regjeringens offisielle representanter gjennom en barbarisk

rettssak organisert av det hemmelige politis organer. (Saken mot Ginzburg og de tre andre i januar samme år.) Til tross for den følelse av urettferdighet og skam rettssaken vakte i meg, hadde jeg ingen tanke på å skrive til sentralkomiteen. Jeg trodde at Politburo selv ville finne ut hva som hadde foregått i saken... Men nå da løgnaktige beretninger om prosessen er gjengitt i Izvestia og i Komsolmolskaia Pravda tvinges jeg til å gripe til pennen. — Hvem er disse skitne løgner beregnet (Forts. side 352)

— OG SOVJETS

DEN SAMME FRIHETS-

dette forklarer blant annet hvorfor Svetlana Allilueva ble døpt og hvordan det har seg at kristne tanker, selv om de av og til er overfladiske, ikke lenger er uvanlige blant skapende intellektuelle. I noen kretser er slike tanker til og med «på moten».

Når det gjelder konkrete forbindelser mellom de kristne og de intellektuelle underskrivere av protestbrev og protest-henvendelser, skal vi først legge merke til at den hemmelige avisen Phoenix i 1966 inneholdt en grundig, systematisk redegjørelse for forfølgelsene mot klosteret Pochaev. Bladet tar klart avstand fra den meningsløse og ulovlige undertrykkelse som fant sted og roser munkene for deres motstand. Bladets redaktør var Galanskov. Under rettssaken mot Galanskov i januar i år, møtte Levitin, en kjent ortodoks skribent, som forsvarsvitne. En av Galanskovs med-talere var Dobrovolsky som må betegnes som en religiøst engasjert forfatter og som to år tidligere, sammen med presten Dudko, hadde vært med i organiseringen av en anti-Stalin demonstrasjon. En annen hemmelig avis i Moskva, Socialdemokratiets magasin, har inneholdt en lang artikkel av Levitin og en gjengivelse av en annen kommentar som het *Kommunisme og religion*. Den ble opprinnelig offentliggjort i 1923 i Molodaia gvardiia av en svensk kommunist, og den hevder at kristne som vil være med på å bygge et sosialistisk samfunn fritt må få adgang til partiet — et parti som ikke har som oppgave å forfølge de kristne. Endelig har nevnte Levitin sammen med Larissa Daniel og dr. Pavel Litvinov deltatt i den radikale protest etter saken mot Galanskov—Ginzburg.

Enda mer urovekkende for makt-haverne må det ha vært da de i Lenin-grad kom over en gruppe, Allrussisk sosial-kristen union for folkets frigjøring, som fantes ved universitetet. Gruppen som hadde forbindelser i Tomsk og Irkutsk, gikk inn for et parlamentarisk demokrati hvor bl. a. den ortodokse kirke igjen skulle bli anerkjent. (Regimet hevnet seg med en serie fengselsstraffer på 20 medlemmer av gruppen med opptil 15 års tvangsarbeide.)

Faste, direkte forbindelser mellom de kristne og de intellektuelle i pro-

testkampen er ellers få, og det forbausert ikke. Det er etter observatørens mening ikke mange av de som protesterer som kan tillate seg den «luk-sus» å engasjere seg i mer enn én of-fentlig sak. I et dokument nylig blir det forklart hvorfor det ennå er slik: «Kirken fastholder at alle protester må være på et rent trosgrunnlag. Hvis de kristne også tok opp politiske spørsmål, ville myndighetene straks utnytte dette og man ville få en ny bølge av forfølgelser...»

Når det gjelder spørsmålet om de unges holdning til religionen, er det tydelig grunnlag for regimets frykt. Forfølgelser og arrestasjoner kom straks herskerne så at enkelte religiøse samfunns søndagsskoler ble utvidet, det samme hendte etter en massedåp av unge mennesker, mange av dem studenter. Av de 171 medlemmer av ECB (evangelisk kristne og baptister) som var fengslet i august 1967 var over halvparten i tyve- og tredve-årene. Det er videre ingen mangel på unge menn som gjerne vil bli ortodokse prester, og flere tusen unge del-

LEVITIN I

Skolelæreren Levitin som er omtalt i ovenstående artikkel var den 21. mai 1965 innkalt til et møte på Tagankaplassen med mange mektige personer. Det er et forhør uten bruk av harde metoder, tilsynelatende nesten en vennlig undersøkelse av Levitins standpunkter — men trusselen om maktbruk anes hele tiden. En kristen står alene mot en tung fylking av den politiske makt. Til stede er blant annet to medlemmer av sikkerhetspolitiet, direktøren for den statlige forlagsvirksomheten, en av direktørene ved Den Vitenskapelige Ateismes Hus, en representant for Kontoret For Den Ortodokse Kirkes Affærer osv.

Levitin har selv etterpå skrevet et referat av samtalen, vi gjengir de første replikkene:

Major Shitikov (sikkerhetspolitiet): Anatoli Emmanuilovich. Vi vil gjerne ha en vennlig samtale med Dem og vil gjerne stille Dem flere spørsmål. Flere representanter for vårt samfunn er til stede... (han presenterer).

Levitin: Jeg vil med glede besvare alle spørsmål.

Kommunistregimet forsøker gjerne å fremstille Russlands kristne anno 1968 som noen uvitende, tykt kledde bestemødre. Vaggende og «fromme». Virkeligheten er noe anderledes, nøkterne anslag går ut på at det idag er nesten 50 millioner mennesker i dette veldige og delvis lukkede området som er praktiserende kristne, hjemmehørende i ett eller annet kirkesamfunn. Og en annen ting, riktignok har vi delt stoffet i dette nummer i to avsnitt — Sovjets intellektuelle og Sovjets kristne. Men det er nå mest av praktiske grunner, det er meget som tyder på at situasjonen heller ikke her bør forenkles: Det er og blir et viktig punkt at begge grupper har det samme tema og utgangspunkt for sine dristige protester, kravet om rettfærdighet, kravet om at lovene ganske enkelt blir fulgt og overholdt. De kristne ber fremfor alt nettopp om dette: virkelig beskyttelse etter loven både i menighetenes indre liv og utad i forholdet stat—kirke.

På det mer personlige plan ser man at mange av de som protesterer åpent blant de kristne — Yakunin, Eshliman, Yermogen, Talantov, Levitin, Schpiller — viser seg å være godtatte medlemmer av det som kalles intelligensiaen. På samme måte er mange skapende kunstnere religiøst engasjert. Man kan for eksempel peke på navn som Solzhenitsyn, Siniavsky, Brodsky, Soloukin og Galanskov. Enda viktigere er det at mange litterære forbilder i disse kretser har vært dypt religiøse forfattere, i nær og fjern fortid: Pasternak, Akhmatova, Tsvetaeva, Zabolotsky og Dostojevskij. Alt

KRISTNE

KAMPEN

tok i minnegudstjenesten for forfatterinnen Anna Akhmatova i mars 1966 i Leningrad.

De protestskrivelser som den vestlige verden har kjennskap til omfatter dokumenter på omkring 300 000 ord. Dette er antagelig bare en del av det som skrives og leses om myndighetenes overgrep innen landets grenser. Den sterke kristne røst i denne virksomheten viser noe ganske enestående i Sovjetstatens historie: en modig og vel artikulert skriftlig protest mot myndighetene — fra de kristnes side i et verdensperspektiv som egentlig er det eneste virkelige alternativ til marxisme-leninisme.

Peter Reddaway som underviser i statsvitenskap ved London School of Economics and Political Science, skriver i en artikkel at de kristnes åpne protester kan føres tilbake til den siste anti-religiøse kampanjen som gikk over Sovjet fra 1958. Den ble startet av Krustsjev (og følges fremdeles opp av hans etterfølgere, om enn i en mer dempet form). Også her var

«FORHØR»

Shitikov: Vi har god kjennskap til at De sender ut Deres artikler på alle tenkelige måter og med uvanlig iherdighet. Hvis det trenges noe bevis, vil jeg henvisse til en av de tilstedeværende som...

Levitin: Det er ikke nødvendig. Jeg vet det.

Shitikov: Ah, han har kanskje fortalt det til Dem? En borger glemte igjen sin mappe i en telefonkiosk. Den ble brakt til politiet, i mappen fant politiet Deres artikkel.

Levitin: Hvem var det?

Shitikov: Vil De vite det? Det var Ivan Nedoshivin som lever i Izmailovskii (distrikt i Moskva).

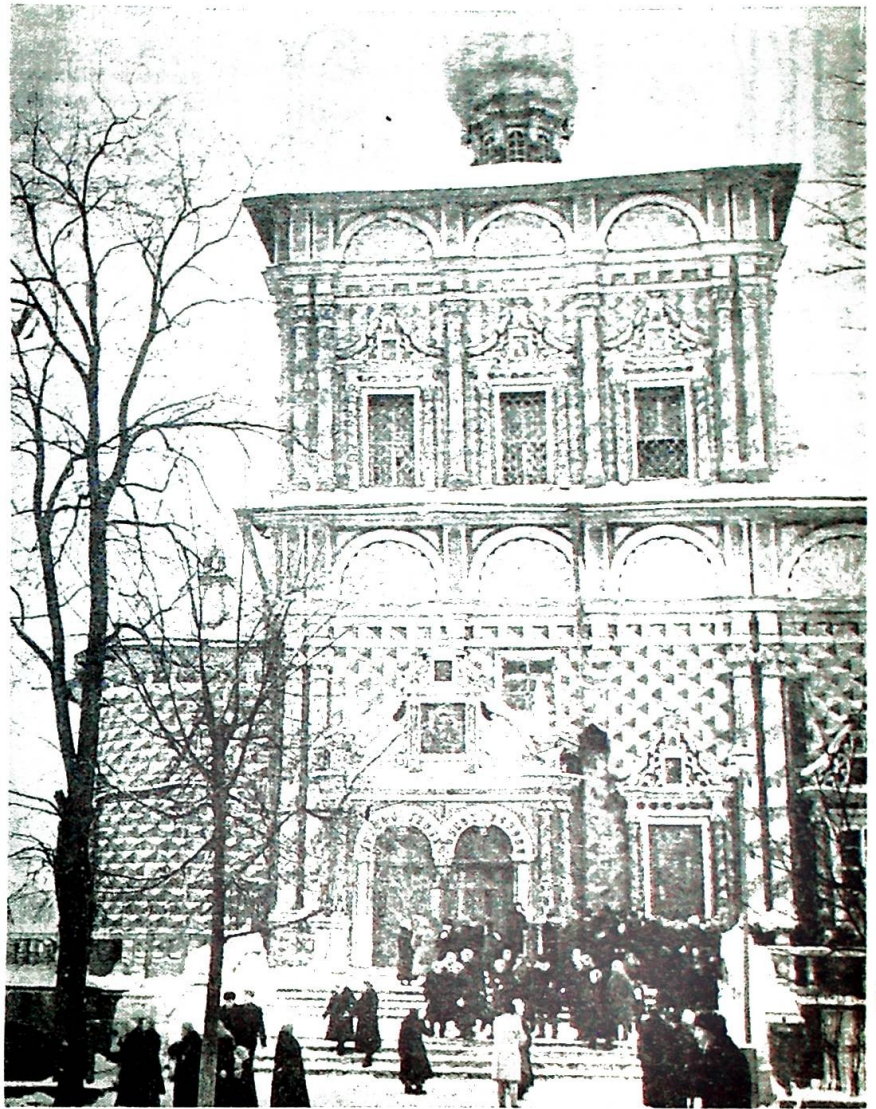
Levitin: Har aldri hørt om ham.

Shitikov: De forleder de som skriver av Deres artikler til å gjøre feil når De sier at Deres artikler er meget gode.

Levitin: Jeg vet at De har dem under oppsikt.

Shitikov: De har en syk venn, ikke sant? Og De utnytter ham. Er det riktig av Dem? Anatoli Emmanuilovich, De er borger av Moskva, De lever i en helteby.

(Forts. side 353)

formålet å gjenskape kommunistkadrenes ideologiske glød etter terrortiden under Stalin, å gjenskape tilliten til en elite som sto over alle andre institusjoner og kanskje også å slå ned muligheter for en virkelig opposisjon inspirert av kristne tanker.

Kampanjen har virket mot sin hensikt. Den har faktisk styrket de krefter Krustsjev ville knekke. En storm av tapre forsvarsstemmer, sterke protester og motangrep har fulgt de tarvelige presseangrep på de troende, de ulovlige oppsigelsene på arbeidstedsedene, lukkingen og rivingen av kirker, den brutale innblanding i kirkens administrasjon, mange kirkelederes underdanighet, til og med samarbeide med myndighetene osv.

En av de skarpeste profiler i denne flom av protester er Anatoli Levitin. Han ble født i 1915, er skolelærer av utdannelse, satt etter krigen i fengsel i syv år som legmann i den ortodokse kirke — og sendte bare et par år etter sin løslatelse ut en kraftig protest til

forsvar for en student ved universitetet i Moskva som ble dømt for medlemskap i en religiøs sekt. Det lille man har sett av Levitins skriftlige arbeider til dags dato viser ham som både en kristen, en sosialist og en demokrat. Han kan virke hissig og taktløs, blant annet når han refser Patriarken, men han er også ærlig, meget intelligent og helt likegyldig med den pris han må betale for sin virksomhet — et liv i dyp fattigdom og under stadig fare for ny arrestasjon. Som en iherdig forsvarer av den ortodokse kirkes kloster-tradisjoner har Levitin tatt til orde mot forfølgelsene av munkene, og man vet, sier Peter Reddaway, at klostrene i Pochaev, Pskov og Troitse-Sergievaia Lavra har nydt godt av hans dristige sympatierklæringer og støtte. Han har ført åpen debatt med de som skriver ateistiske skrifter — og med embedsmenn i det hemmelige politi. Det siste er også ganske enestående i russisk historie.

A. R.

BLIKK på TIDEN

DEN ENNE SKOLE — DE MANGE SINN

HESEBLESENDE

■ Redaktør Arthur Berg i Bergens-avisen «Dagen» er teolog og journalist, og kvikt begavet på begge områder. Denne samkjøring av det evige og det flyktig dagsaktuelle er ikke alltid like uproblematisk — man får tro oss på vårt ord. Arthur Berg bringer dessuten et dramatisk temperament og steil logikk til foretagendet — det runder ikke av kantene. I høst har han vedholdende interessert seg for hva som foregår i den katolske kirke, med vekslende innsikt og justesse. Det kan heller ikke være så lett. Dels avskyr han vel pavemakten som en kirkelig avsporing, dels finner han at denne makt vittrig uttrykker noen fornuftige ting. Dels liker han å se også katolske myndige samvittighets-kristne (han er selv en luthersk sådan), dels forferdes han over hva de sier, når de åpner munnen. Det er *dét* en kaller «blandede følelser» — i flere redaksjonelle ledere har han knapt visst hvilken stol han skulle sitte på, og en avis kan jo ikke redigeres fra gulvet, selvom takhøyden kanskje derved virker større. Trompetstøtene på «Dagen»s lederplass blander usikkert alarm og triumf — det hender at det skinger.

En kommer visst galt ut å kjøre, dersom en vil overføre protestantiske norske kirkestrid-erfaringer på den katolske kirkes liv, selv i en så spenningsfylt fase i dens utvikling som det vi opplever idag. Den katolske enhet er et meget dyptliggende og solid stykke virkelighet — det tåler både én og flere støyer. Nå slår det tilbake, det forenkla bilde av pavemakt og disiplin som gjerne har vært god latin i norske skoler, fra barneklassene til de teologiske fakulteter. Så stump kan blyanten bli, når det hos oss skrives om pavens rolle i kirken (26. oktober):

«Sier man opp lydigheten mot paven som hersker, setter man i realiteten også ufeilbarlighetsdogmet i fare. Men dette er blitt kirkens hjørnestein. Man kan ikke nå frata paven hans ufeilbarlighet og overføre den til det samlede bispekollegium. For det er den myndige samvittighet som truer ufeilbarlighetsdogmet. Og nettopp den kirkelige ufeilbarlighet er for tiden meget sterkt anfektet i progressive, katolske kretser. Man har plutselig lært seg nesten hele skalaen av protestantiske fornektelser. I Holland har man til og med kodifisert en del av dem i en ny katekismus.»

Riktig så heseblesende er det visst ikke nødvendig å oppleve det som skjer i dagens katolisisme. Paven har aldri vært noen vilkårlig selvhersker over katolsk tro, men et uttrykk for og en tolker av kirkens almene trosbevissthet. Det er et uttrykk og en tolkning som gjennom historien har vært mer eller mindre eksakt. Livets rett har de pavelige uttalelser hatt, som naturlig inngikk i den levende katolske tradisjon — de andre er godt og grundig glemt. Bonifatius VIII forkynte, med hele sitt embedes pompøse autoritet, teser om kirken og den politiske makt som ingen senere pave eller nutidig teolog ville kunne ta på sin kappe, og bra er det. Det II. Vatikanconcil la ned gode prinsipper for et bedre samspill mellom pavens fryktinngyende ansvar, biskopenes utvilsomme medansvar og den øvrige kirkes trosbevissthet. Nå må vi begynne å etterleve dem. Pave Paul VI har selv promulgert disse tekster, og det er de som blir stående, når han selv og vi alle er borte. Vatikanet erfarer idag, i møtet med den katolske verdens-opinion, hvor alvorlig de var ment og hvor vidtgående konsekvenser de får. Det volder litt rabalder, som dikteren sier. Men det er et livstegn.

■ På Lillehammer sitter også en gløgg redaktør — «Lillehammer Tilskuer»s leder Sven B. Riis. «Tilskuer» — det lyder så passivt uforpliktende. Intet kunne passe mannen mindre — på den lederplassen står det ofte høyst engasjerte tids-kommentarer. Den 29. oktober gjestet redaktør Riis i «Aftenposten»s «Min mening»-spalte med en betraktning over «Skolepolitikk og åndsfrihet». Det er demokratiets frie åndelige kår som ligger ham på hjertet. Som oss selv har han en svakhet for livssynenes innbyrdes frie spill — drømmen om et Norge som ikke regjeres ovenfra, eller av illsinte neskonger, men hvor det felles kultur-mønster berikes fra ulike verdikilder, i stedet for å synke ned i den søvnige uniformitet. Friskolen, som i Danmark gjør kul-

Det felles kulturmonster bør berikes fra ulike verdikilder.

turen til et fruktbart samspill mellom ulike verdi-tradisjoner — som kjøbenhavner-radikalismen og grundtvigianismen — har aldri møtt annet enn usikker mistenksomhet på norsk grunn. «Enhetskolene» skulle sikre alle norske barn den samme grunnopdragelse, og utviske de siste rester av klasse-samfunnet. Vel og bra. Men dens målsetning, som paragrafbundet luthersk konfessionsskole, slår store sprekker i disse dager. Og ikke er den pedagogisk sett så fremragende at noen kan si vi har funnet den ideelle løsning. Blant annet tar den slett vare på «begavel-ses-reserven» — plusvariantene. At de skole-hemmede og handikappede først skulle sørges for — gjerne. Men de begavedes minoiitet har også rettigheter innenfor et virkelig demokrati. Idag er de diskriminert. Vil en gjøre det virkelig månelyst innen norsk skolepolitikk, kan en bare foreslå spesialskoler eller -klasser for de spesielt begavede, for å utnytte deres evner og tid langt mer effektivt enn hva enhetsskolene maktet. Da reiser enhetsskolens krav om jevn middelmådighet virkelig bust.

Redaktør Riis er nå ellers ute i et annet ærende. Det er den norske skrekken for «avvikende» (fra hva?) livssyn han slår ned på. Her tyner vi faktisk i roten muligheten for et mer variert samfunnsmonster:

«Det kan avgjort ikke stride mot åndsfriheten at man i vårt samfunn oppretter private skoler som bygger på et klart definert livssyn. Hva enten man liker vedkommende livssyn eller ikke, må denne rett være en selvfølgelig konsekvens av åndsfriheten. En sak for seg er at slike skoler naturligvis må oppfylle kravene til kompetanse og undervisningsnivå.

Skoler av denne art vil appellere spesielt til mennesker som deler det livssyn som gir skolene eksistensberettigelse, elevene vil fullføre sin utdanning på premisser som både de selv og skolen deler. Hverken generelt eller individuelt krenker en slik institusjon åndsfriheten. Den uttrykker og levedegjør den.

Helt anderledes stiller saken seg om de almindelige offentlige skoler etablerer seg med formål og retningslinjer som innsnevrer det religiøse eller kulturelle synsfelt og gir skolene mer eller mindre preg av sektskoler.

Det kan samfunnet ikke tolerere. De offentlige skoler må følge det generelle opplegg som lov og reglement tilsier. Men

lov og reglement bør tolkes med den liberalitet og romslighet som skaper nyansert og levedyktig demokrati.

Det er derfor vanskelig å forstå at livssynskurset som endel elever ved Sagene offentlige lærerskole la opp som alternativ til kristendomsundervisningen, skulle representere noen fare for samfunnet eller elevene. Snarere betyr det en berikelse, som valgmuligheter gjerne gjør.

Dagens ungdom foretrekker å velge mønster, fremfor å bli påtvunget et av samfunnet. Det skulle de ha for øye, som har til oppgave å forme morgendagens skole.»

PORNO-PANIKK

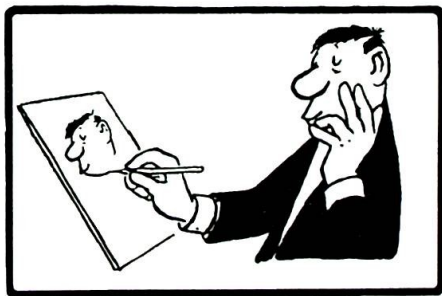
■ Underlige tidender når oss fra Danmark: I porno-producentenes høyst spesielle kretser hersker det panikk. Det lokale marked for griseri er i Danmark sørgelig «mettet», våre sørlige naboer er tydeligvis ferdige med sin litterære tukle- alder og — kjeder seg. Inntektene svinner, pornobølgen blir til havblikk, stormen legger seg. Noen fete formuer på diverse bank-konti vokser ikke mer. Nu er løsenet: Eksportere, eller dø. Altså eksporterer man. For hvem vil dø? Sverige og Danmark har fått den tvilsomme internasjonale ære å føye porno til sine fremste eksport-produkter, i tillegg til henholdsvis stål og smør. Blant annet tyder enkelte norske revisers annonse-sider på at nå skal Norge lykkeligjøres med rest-opplagene.

Konkurransens hellige lov innebærer, at det kan jo norsk hjemme-industri ikke se på uten såret nasjonal-følelse. Hvorfor ta inn over Svinesund(!) hva vi selv kan frembringe? Her er mange raske kroner å tjene, før kjedsomheten når også oss, og de siste «hemmeligheter» er avslørt, i de fjerneste, gris(!)-grendte strøk.

Kanskje blander vi tingene sammen, men navnet Cammermeyer har for oss alltid vært forbundet med forfinet bok-kultur, med *boglade* i ordets gamle, hyggelige betydning, og en duft av gullalder-diktning. Ikke lenger så. Den utmerkede bokhandelen på Karl Johan er én ting. Et firma ved navn «Alb. Cammermeyers Forlag» tydeligvis noe helt annet. Forlagets annonser blander nemlig «opplysning» og porno-gleder på en troskyldig — om trolig innbringende måte. Eksempel:

«I denne bok stifter man bekjentskap med sjeldne og lite kjente eksempler på erotikk og sex i kunst og litteratur. Forfatterne er en amerikansk psykiater og en tidligere skuespiller og barpianist. Det er sjokkerende, det man her blir innvidd i...»

Akkja. Med de fire punktumer begynner visst den innbringende dumhet.

Porno-produ-sentens hemmelighet?

DE UGIFTE

■ Cølibatet er under kraftig diskusjon i kirken. Egentlig burde en ikke samle oppmerksomheten så mye om akkurat prestenes cølibat som tilfellet er, — det er mer uproblematisk enn visst de fleste tror, selv om den *absolutte* regel at katolske prester skal være ugifte trolig er en for steil bestemmelse. Det er menneskers ugifte stand *overhodet* en burde samle oppmerksomheten om, med andre ord: Det *ultrivillige* cølibat. Hva har kirken å gi nødtvunget ugifte mennesker som livsinnhold og positiv forståelse av deres egen status?

I «Vårt Land» (23. oktober) har en av Den norske kirkes mest seriøse og kunnskapsrike geistlige, dr. theol. *Thorleif Boman*,

behandlet emnet med adskillig bibelsk innsikt. Hans betraktninger har imidlertid avfødt en kommentar (29. oktober) fra en katolsk legmann som også bør interessere «St. Olav»s lesere. Katolikken skriver:

«Dr. Boman kunne kanskje noe sterkere ha betonet kyskhetens sammenheng med fattigdommen, et annet evangelisk råd. Denne sammenheng er mer påtakelig i Vesten i dag enn noengang tidligere. For mitt eget vedkommende trenger jeg først og sist våre ugifte prester og ordenssøstre for at mine barn skal se dem. Hva de ellers får lese og høre, hvilke livsveier de senere måtte velge, hva de ellers måtte komme til å mene om Troen, vil de aldri kunne nekte at de har sett mennesker som, tross sine svakheter forøvrig, har levd sine liv «annerledes», etter rådene om fattigdom og kyskhet. Det synes meg spesielt viktig å se for dem som vokser opp i velferdssamfunnet. Om en fremtidig kallskrise skulle frata oss dette vitnesbyrd, må ingen tro at problemet løses ved å gi gifteivrige prester ekteskaps-lisens. Jeg kunne kanskje tenke meg å høre messen lest av en gift prest, men det er et spørsmål om jeg ville høre ham preke, gå til skrifte for ham eller bidra noe videre til hans underhold.»

Nå finnes det jo gifte katolske prester — også i vår kultur-sammenheng. Ikke-katolske prester som konverterer til den katolske kirke og som er gift, kan bli presteviet til katolsk prestatjeneste. Hva vi personlig kjenner til slike kolleger, sier oss at det er ganske meningsløst og urettferdig om ikke en slik prest skulle bli møtt med den samme tillit, vennlighet og støtte som andre katolske prester. Hva denne katolske innsender imidlertid trolig har rett i å fastslå, er dette: I en tid hvor offerets idé er fremmed for tidsånden, og ungdommen påtvinges falske «absolutter» når det gjelder en fullt menneskelig livsutfoldelse, bør kirken holde i ære den livsform, som korrigerer de altfor forte forenklinger. — som et tegn til ettertanke. Det skulle være høyst merkelig om den katolske kirke, selv om den åpner prestatstanden for folk med ekteskapets kall, ikke tok vel vare på dét, også i fremtiden.

GJÆR PÅ AVVEIER

■ Arbeiderpartiets rolle som ledende opposisjons-parti er ikke et emne for et politisk organ som «St. Olav». Men saken har en *livssyns*-side som kanskje ikke veier så altfor tungt i norsk mat-politikk, men som ikke bør gå ubemerket. Etter avskallingen til venstre, gjennom SF's radikale sosialisme, kommer nå uro på partiets høyrefløy. Nylig skrev generalsekretæren i Norske Arbeideres Kristelige Forbund, *Hans Lindal* en trett og resignert artikkel i «Vårt Land» om hvor trist og ufruktbart det hadde vært å forsvare kristne standpunkter innen partiet. De noen tusen organiserte kristne innenfor AP har det tydeligvis ikke for lett. Kanskje kommer det av at de i bunn og grunn er konservative, og bare følger partiet av god, gammel-dags klasse-solidaritet. Ikke rettere enn vi kan se, har SF sikret seg ikke liten støtte fra unge, radikale kristne akademikere som, om de var blitt tatt vare på av Arbeiderpartiet, kunne ha bragt et ganske annet politisk incitament inn i partiets kulturpolitikk og sosiale målsetninger enn noe dette nokså saktmodige forbund har kunnet prestere.

Dette er selvfølgelig rørt vann, og fisket er allerede iherdig. I «Vårt Land», som formelt er upolitisk, men faktisk skjeler godt og grundig til Kristelig Folkeparti, finner vi (28. oktober) en lederartikkel som er et dundrende skudd for baugen til de kretser som ennå forbinder radikalisme og anti-kirkelighet. Det norske «kristenfolk» er i ferd med å våkne politisk, heter det. Advarselen bør ikke gå ubemerket. I et demokrati som vårt bør ikke kristendommen bli en partisak — det er allerede ille at vi trekkes med noe så avlegs som et spesielt kristelig parti. Det er de *andre* partiene — hele skalaen igjennom — som bør ta vare på sine kristne medlemmer og velgere og verne om deres interesser. Kristne mennesker kan være gjær i så mange slags deig. Som klumper har de ingen politisk interesse.

Frater Candidus.

PLANER UTARBEIDES

En arbeidsgruppe ledet av fransiskanerpater Arno Gerritsma har utarbeidet en plan for religionsundervisningen fra og med det 9. skoleår, får ST. OLAV opplyst. Hovedidéen er å konfrontere eleven med verden av idag og undersøke hva Kristus og Hans budskap kan bety for denne verden.

Av de forskjellige deler er foreløpig bare Punkt I mer utarbeidet, mens Punkt II er under utarbeidelse.

Selve planen ser slik ut (gruppen er interessert i kritikk som kan være til positiv hjelp):

I. INNLEDNING

- 1) Mennesket i sin situasjon — verdens aktuelle situasjon.
- 2) Forskjellige livsanskuelser.
- 3) Kristi person og Kristi budskap.

II. JEG'ET

- 1) Kjenn deg selv (reaksjoner, forskj. personlighetstyper).
- 2) Retten og plikten til personlige standpunkter og meninger.
- 3) Ansvar for legeme og sjel (idrett, friluftsliv, legemlig og sjelelig behov, forhold til film, litteratur; forholdet til det annet kjønn).
- 4) Ego ikke verdens midtpunkt, men som en viktig celle i verden.

III. NESTEN

- 1) Familien som en celle i samfunnet og miljø for personlighetsdannelsen. (Familien som første skole for menneskeverd og kristen livsholdning. Generasjonskonflikter. Valg av venner, yrke, adferdsmønstre.)
- 2) Respekt for medmennesker. (Forhold til venner av begge kjønn. Respekt for autoriteter.)

IV. KIRKEN OG FORHOLDET TIL ANDRE KIRKESAMFUNN OG RELIGIONER

- 1) Kirken.
- 2) Sakramentene (ekteskap, blandede ekteskap, etikk, moral, skriftemål).
- 3) Liturgi.
- 4) Ordnes begrepsinnhold (frelse, etc.)
- 5) Religionsfrihet (samvittighetsfrihet).
- 6) Bibel og vitenskap.
- 7) Forholdet til andre religioner (misjon, enhetsbestrebelse, etc.).

V. SAMFUNNET OG VERDEN

- 1) Skolen og arbeidsplassen (taknemlighet, sinnelaget, kall og yrke, arbeidets adel, arbeidet som plikt — som menneskerett; arbeidsglede, yrkesvalg som moralsk spørsmål, arbeid og hvile, vår endom.)
- 2) Ungdom og penger.
- 3) Problemet sult og overbefolkning.
- 4) Krig og fred. (FN's menneskeretts-erklæring, utviklingshjelp.)

VI. KIRKEHISTORIE

(Anstøtsstener.)

Mennesket i sin situasjon — verdens aktuelle situasjon.

Vi er oss bevisst at vi er til — ut fra dette stiller vi oss spørsmålet: Hvem er vi? Hvor kommer vi fra? Hvor går vi hen?

Disse spørsmålene skaper en spenning. På den ene siden erfarer vi at vi er en biologisk del av denne verden — vi fødes, vokser, utvikler oss som

alle levende vesener. På den annen side erfarer vi at det er krefter virksomme i oss som er av en annen art.

Trangen til lykke (lykke er ikke det samme som velvære og velferd, men å leve et meningsfylt liv) er nedlagt i menneskenaturen. Men lidelsen og det onde eksisterer i oss og omkring oss og ser ikke ut til å kunne fjernes.

(Hollandske kat., engelsk overs., s. 12.)

Mennesket føler trang til ubegrenset fremskritt (vitenskap, teknikk) og til stadig å overgå seg selv (typisk eks. i vår tid er sporten).

Mennesket føler en stadig uro i seg, og lar seg ikke stanse eller tilfredsstillende av de resultater det har oppnådd, enten det gjelder det materielle eller det åndelige område eller den personlige lykke. Denne uro og utilfredshet peker på et kall til det uendelige.

Men samtidig blir mennesket hindret av fysisk og moralsk begrensning. Det mangler ofte engasjement og klar målsetning.

(Hollandske kat., s. 5 og s. 7.)

Menneskene er frie — men allikevel ufrie — både når det gjelder privatliv og samfunnsliv (skikk og bruk, mote, vaner, lov og rett).

(Rom 7, 15.)

Det er ikke bare i våre menigheter man i disse dager er opptatt av valgene til menighetsråd — også for eksempel tyske katolikker er livlig engasjert i slike forberedelser for tiden. Bildet — hentet fra nordtysk kirkepresse — gir antydning av «valgkamp» og «fulle hus».

Mennesket erfarer seg både som individ og samfunnsvesen, og det fremkaller en spenning.

Det opplever fellesskapet som et gode.

Men samarbeid strander ofte på vanskeligheter, selv når formålet er godt (ved sjalusi, ærgjerrighet, osv.).

Enheten og fellesskapet er ofte rettet mot noe, og ikke for noe.

Fellesskapet fører lett til *uniformitet* hvis det ikke er rett forstått.

Hollandske kat., s. 5 og s. 7.)

Mennesket håper på en bedre verden i fremtiden. Men selv blant oppriktige mennesker er det ikke enighet om *hva* en bedre verden går ut på. Heller ikke om *midlene* til å oppnå en bedre verden. (Eks. forholdet Øst—Vest.)

(Hollandske kat., s. 11.)

Verdens aktuelle situasjon.

Her kunne kanskje elevene selv finne stoff til arbeidsbøker: tekster og fotografier fra aviser og andre blad — eksempler på splittende og samlende faktorer i vår tid. Andre negative og positive verdier og strømninger.

(Kirken i verden av idag, paragr. 4—10.)

Forskjellige livsanskuelser. (2.)

Hovedstrømninger for å gjøre menneskene lykkeligere.

Lesestoff til støtte:

(Hollandske kat., s. 5 og s. 7.)

dere.

Dekretet om de ikke-kristne religioner.

Kristus og hans budskap. (3.)

Jesus fra Nasaret tilbyr et alternativ og gir nye retningslinjer for de egenskaper og impulser som er nedlagt i menneskenaturen.

Jesu person.

Jesu person står i en særstilling sammenlignet med alle stiftere av religioner eller åndsretninger.

Han er den eneste som er oppfyllelsen av et løfte. Han var ventet gjennom århundrer i jødernes historie.

Han sier om seg selv at han er Guds Sønn. Han kommer ikke bare med en lære, men sier: «Jeg er Veien, Sannheten og Livet.» Han er den eneste som står fullt og helt for det han lærer.

Han underviser ikke bare, men griper inn i menneskets tilværelse. (Bryllupet i Kana, helbredelse av syke.)

Han gir dem menneskeverdet tilbake. (Sakkeus, Maria Magdalena.)

Gjennom sitt liv og sitt virke overbeviste han sine disipler om at han var den han ga seg ut for. De ofret

livet for troen på at han var Guds Sønn.

Jesu budskap.

Disiplene skrev ned hans budskap og hans gjerninger for å vise verden at han virkelig var Guds Sønn.

Det budskapet Kristus kom med, kalles for evangeliet.

Den lykke han forespeiler i evangeliet er ikke en lettjøpt lykke.

Han forlanger først en radikal omvinnelse i selve mennesket. (Bergprekenen.)

Jesus avskaffer ikke lidelsen.

Men han gir oss *håpet*.

(Joh. Åp. 21, 1—4; 22, 3—5. Rom 8, 21—25.)

(Hollandske kat., s. 486.)

Jesus kommer som befrier.

Men ikke som politisk befrier.

(Luk. 4, 18. Gal. 5, 1.)

Han taler om hjertets befrielse.

(Joh. 8, 32 og 36.) Men denne foregår ikke uten at mennesket også gjør sitt.

(Jak. 1, 25 og 2, 12. 1. Pet. 2, 16. Gal. 5, 13—14.) Det er en gradvis befrielse (Fil. 3, 12—14.)

Kristus lover oss et fellesskap hvor han selv er den samlende kraft. (Joh. 15, 1—17.)

Det er et fellesskap med en åndelig dimensjon og en oppgave og et ansvar i verden.

(Dere er jordens salt, verdens lys etc.)

Kristus gir oss og lærer oss kjærlighet. (Joh. 13, 34.)

Den sanne kjærlighet gir og krever ikke — bare *den* er befriende. (1. Kor. 13, 1—13.)

(Hollandske kat., s. 300—304.)

Kristus gir løfte om og hjelper oss frem til en bedre verden — en ny tid hvor menneskeheten opplever et fellesskap i rettferdighet, kjærlighet og fred.

(Kirken i verden av idag, paragr. 24.)

Dette kan ikke fullt ut virkeliggjøres på jorden. Men den nye verden — Kristi rike — er begynt.

Dette riket kan bare bygges på Kristus. «Uten meg kan dere ingenting gjøre.» (Joh. 15, 5.)

Prefasjonen for Kristi Kongefest beskriver dette riket som allerede er begynt:

«Når han engang har lagt all skapningen under sitt herredømme, skal han overgi et altomfattende rike til din uendelige majestet,

Sannheten og Livets rike,

Hellighetens og Nådens rike,

Rettferdighetens, Kjærlighetens og Fredens rike.»

LITTERATUR:

NORSK TIDEBØNN

For noen måneder siden kom det ut en ny tidebønnbok, utarbeidet av pastor Agnar Sandvik. Det er en begivenhet vi hilser med glede, ja, mer enn det, det er en hjelp vi mottar med stor takknemlighet. For kristne mennesker som ønsker å forme sitt bønneliv innenfor den store tidebønntradisjon er denne utgivelse en kjærkommen håndrekning.

Dagens bønneprogram består i denne bok av Morgensang (Laudes) og Aftensang (Vesper), som er tidebønnens grunnpilarer. De kan utfylles, om man ønsker det, med en kortere tidebønn ved middagstid (Sekst) og med en aftensbønn (Kompletorium). Den tradisjonelle — men for de fleste moderne mennesker meget problematiske — Matutin faller bort, unntatt på søndagene, hvor den er foreslått som Ottesang.

Tidebønnen bygger vesentlig på Davids salmer. Til forskjell fra det klassiske breviar er ikke samtlige salmer tatt i bruk her (bare ca. 70 av Salmebokens salmer), og mange salmer er dessuten gitt i en noe forkortet utgave. En slik konsentrasjon vil dessverre alltid medføre at noen verdier går tapt. Her har vel utgiveren kjent til valgets kvaler... De store, såkalte «historiske» salmer vil neppe savnes i denne sammenheng, men ellers kunne man kanskje, her og der, vært litt mindre sparsom?

Hymnene har alltid vært det svake punkt i de breviarer på morsmålet som i de siste tyve år er utkommet, og dette må nok også sies å gjelde denne utgave. De latinske hymner har som regel vært av høy litterær kvalitet. Her er de, for det meste, blitt oversatt mens de jo egentlig burde ha vært gjendiktet... Men vi får innse at vi bare står ved veis begynnelsen, og vi skal være beskjedne, vi står overfor en kjempeoppgave. Denne bok går et så presserende ærend blant kirkens folk at vi må kunne ta, midlertidig, det nest gode heller enn å måtte vente i årevis på det helt gode. Her får vi iallfall adgang til mange tekster fra den beste hymne-tradisjon, som vil bidra til å skape variasjon og farve over hver liturgisk dag og hver tid i kirkeåret.

Ellers byr denne Norske Tidebønn på en utmerket plan for Skriftlesning: for

(Forts. side 353)

EN KLOVN

Et Guds ord — ja, hva er nå egentlig det?

Det er faktisk flere forklaringer i folks dagligtale.

Dere har dessverre sikkert hørt uttrykket et gudsord fra landet. Gjerne brukt overbærent nedsettende om en rødkinnnet ung pike fra bygdene som

ennå ikke har blitt bysmart. Om seg, som det heter.

Men Guds ord, det er jo selve sannheten...?

Noe ganske annet.

Det er gudsens sanning, sier enkelte vi møter. Gjerne personer som innerst inne ikke er helt sikker på at tilhøeren er overbevist om at det ikke er løgn.

De forstår?

En litt innviklet sannhet liksom.

Og slik driver man på med å misbruke Hans navn, på en tankeløs, dum måte. Gud'vet, sier man.

Den som sier det ville jo dåne hvis man ydmykt spurte hvorfor han nå tvilte på det.

Og han ville tenke inne i seg: For et gudsord fra landet..., fyttækern.

Dette småsnakket leder meg til noe bestemt for såvidt.

Det er ærverdige venner som av og til beklager at det ikke finnes et Guds ord i St. Olav lenger.

Men hva er nå altså Guds ord?

Jo, det er vel bibelen, evangeliene. Det er vi enige om stort sett.

Det er på den annen side ikke nødvendigvis Guds ord man lytter til i en preken. Enda man sier til de minste at de må sitte stille og høre — Guds ord.

Det er ikke sikkert at en religiøs betraktning i bladet dessverre heller alltid er perfekt på den måten.

Nå, det jeg gjerne ville ha sagt — siden redaktøren er opptatt av russiske problemer i dette nummer og dessuten er svært lite from — er følgende:

Akkurat som man ved en smule tålmodighet kan finne ett og annet virkelig ord fra Gud selv i en halvgod preken (bare man lytter) — så er det ikke umulig at Gud taler til oss, vil oss noe, i stoffet om virvaret på en tysk Katholiken-tag, i en engelsk debatt, i diskusjonene om autoritetens rolle, i kommentarer til dagens kultursituasjon i lille Norge — selv gjennom anmeldelser av moderne litteratur.

For Guds ord er større enn mange av oss trodde. Guds ord er noe som taler til oss i mange «forkledninger», i dagens virkelighet.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Lillestrøm
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Tromsø
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hammerfest
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke		
St. Mikals Prestegård	}	Hønefoss
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	}	Lillestrøm
St. Magnus Kirke		
St. Magnus prestg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinikk		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83

Kontortid 11—13

Alle dager unntatt lørdag

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i

Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 20 72 26

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo - Tlf. 20 72 26

Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11—13.

Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl. 17—19.

KATOLSK INFORMASJON

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

DE ÅPNE BREV

(Forts. fra side 345)

på? Det kan ikke være verdensopinionen. Den vet allerede at denne saken — som i navnet var åpen — ble holdt isolert. Det er løgn at rettssalen var full av arbeidere og funksjonærer fra Moskva. Saken ble ført i en halvfull sal hvor det vesentlig var medlemmer av politiet og personer som politiet hadde plukket ut... (Efter å ha pekt på falsk og uriktig saksførsel med hensyn til innledende undersøkelser, vitner osv., skriver den modige Grigorenko:) Rettssaken var en provokasjon, på linje med de saker som ble arrangert i Yagoda, Yezhov og Berias dager... De tiltalte ble arrestert for å ha utført ærlig kunstnerisk arbeide, arbeide som selv ikke en håndplukket domstol kunne ha stemplet som anti-sovjetisk. Derfor fabrikkerte myndighetene anklagen om «forbindelse med NTS.»

Den 9. mars i år sendte 95 av Sovjets matematikere et brev til Sovjets helseminister hvor det bl. a. heter: Vi erfarer at en kjent russisk matematiker, Aleksander Sergeevich Yesenin-Vilpin med makt, uten forutgående medisinsk undersøkelse og uten familiens vitende eller samtykke, er anbrakt i Psykiatrisk Hospital No. 5, Stolbovaia stasjon, 70 km fra Moskva... (De undertegnede som bl. a. teller en rekke Leninpris-vinnere ber om at ministeren øyeblikkelig griper inn for at deres kollega kan vende tilbake til nor-

male forhold. De oppgir en bestemt Moskva-adresse som svarsted.)

Av et brev til ledende skikkelser i kunst, vitenskap og kulturliv i Sovjet, underskrevet av en redaktør, en lærer og en historiker (alle oppgir full adresse i Moskva, to også privattelefon, en kontortelefon): Vi minner dere enda engang om at mennesker som har våget å tenke, sakte dør i arbeidsleirene. Enhvers taushet vil bli et steg på veien mot en ny rettsak mot en Daniel og en Ginzburg. Sakte, med deres samtykke, vil vi få oppleve et nytt 1937.

(Et tilfeldig utvalg av en bunke kopier.)

LEVITIN I...

(Forts. fra side 347)

De burde kjenne lovene og adlyde dem, istedenfor motsier Deres handlinger alle vanlig godtatte regler for folks oppførsel.

Levitin: Jeg er allerede femti år gammel. (Stemmer: De er ikke femti år ennå...) Det spiller ingen rolle, det er et rundt tall. I løpet av femti år har jeg dannet meg en fast og klar overbevisning. Jeg uttrykker denne overbevisning i mine brev, jeg skriver sannheten. De sier selv at det ikke er noe usant i mine artikler. Jeg protesterer mot den barbariske forfølgelse av religionen slik den får uttrykk i ødeleggelsen av kirker og i ydmykelsen av troende. Jeg protesterer mot en politikk som reduserer Kirken til jordens berme og som gjør kamerat Turshin, som er til stede her, til diktator i kirken i Moskva. Han er en ikke-troende og en kommunist, han tilsetter og fjerner prester som han vil... Alt dette er i strid med alle gjeldende prinsipper, i strid selv med Stalins lov. Jeg protesterer mot det i mine artikler, artikler som jeg har delt ut og som jeg fortsetter å dele ut fordi jeg har rett til fri tale. Russisk litteratur har forresten alltid definert ordet «borger» med en som kjemper for og verger sannheten — ikke som en som kryper på maven for myndighetene.

«BINGO»

Vi minner om basaren til inntekt for ungdomsarbeidet i bispedømmet **søndag 17. nov.** i Akersveien 5, (se nr. 21). Det er barneaften lørdag den 16.

3. opplag av konsildokumentet
KIRKEN - De Ecclesia
ventes med det første. Bestillinger noteres
ST. OLAV FORLAG, Akersv. 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48

Norsk tidebønn

(Forts. fra side 351)

hver eneste dag i året har boken fire serier av tekster til valg. Det sikrer en meget bred kontakt med Guds ord i selve bønnens ramme.

Allikevel, et savn... og et ønske. Kirkefedre-litteraturen er totalt fraværende. En vesentlig del av det klassiske brevriksdom kom jo nettopp derfra. Det er klart at innførelsen av dette materialet ville ha sprengt rammen for en håndterlig tidebønebok. Men, på sam-

me måte som bruken av dette legmannsbreviar forutsetter at man stadig griper til bibelen, kunne man ønske at der eksisterte en liten antologi av oldkirke- og kirkefedrelitteratur som man kunne bruke parallelt med brevriksdomen for å utfylle og berike utvalget av lesesteker. Er det et urimelig ønske? Den Norske Kirke har spesialister på dette område som vil glede og hjelpe mange om de åpner denne skatt for et bredere kristent publikum. Det ville være et velkomment komplement til denne gode nye tidebønebok.

Th. P.

● LONDON: Kardinal Heenan av Westminster rettet i en tale ved månedsskiftet en sterk oppfordring til Catholic Institute for International Relations om å lede kampen mot rasefordommer i Storbritannia. Kardinalen advarte sine tilhørere på organisasjonens årsmøte om at mange briter nikker samtykkende til de krasse uttalelser som politiker Powell har kommet med om forholdet sort-hvit. «Husk imidlertid på jødernes historie i Tyskland,» sa kardinalen. «Hvis vi fortsetter å nikke samtykkende til Mr. Powell er jeg redd for at rasefølgelser er like rundt hjørnet.»

«DET
FINNES
TING I
KIRKEN
SOM ER
ABSOLUTTE
OG TING
SOM ER
RELATIVE.»

(DAGENS
LEDER)

Det er hygge i en
pakke Tiedemanns Gul
—fordi den smaker så godt!

TIEDEMANNS GUL
LETT
MIXTURE
2
FINT SNITT
TIEDEMANNS TOBAKSFABRIK
PHIVILEGERET 1778

Q 0-2402-64

UROEN I KIRKEN (leder)

(Forts. fra side 343)

følelse av ubehag, det kan endog kaste dem ut i tvil og usikkerhet. I våre dager er man kanskje ikke bekymret nok for ikke å overholde Paulus' ord om at man ikke må krenke andres usikre samvittighet ved en frihet som er de opplystes privilegium. En frihet som — hvis den ikke brukes på en klok og ansvarsfull måte — muligens kan bli til fall for de svake. De svake i Kirken er også våre brødre i Kristus.

Men om de svake er svake fordi de ikke er tilstrekkelig opplyste, så er det en plikt for de i Kirken som har

● **BELO HORIZONTE:** Seks biskoper og tolv prester i Brasil har åpent anklaget erkebiskopen av Diamantina, Sigaud for å splitte Kirken med sin og sine tilhengers høyreekstremistiske synspunkter. I en erklæring som er rettet til landets bispekonferanse heter det: Vi kan ikke lenger tie om dette etter de siste provokasjoner fra denne ultrareaksjonære fløy. Underskriverne hevder også at erkebiskopen systematisk motarbeider bruk av det annet Vatikankonsils erklæringer og retningslinjer i erkebispedømmet.

til oppgave å opplyse dem på en vis og klok måte, ikke å nekte dem adgang til den nye forståelse og innsikt i troens uforanderlige budskap som teologien har kommet til i våre dager. Folk må bli bedre kjent med de nye former og strukturer i hvilke dagens nye innsikt blir uttrykt og erfart av stadig fler av Kirkens medlemmer. Pastoral klokskap og psykologi kan det syndes like meget og like skjebnesvangert imot ved et *for lite* som ved et *for meget*.

Dette er desto mer påkrevet idag hvor endog de enfoldigste troende kan lese og skrive. Faktisk leser de allverdens publikasjoner, også slike ting som vedrører troen og som ikke har fått Kirkens imprimatur. Og de leser dem uten først å be prestene om tillatelse, som rimelig er. Her er en stor oppgave for pastoral klokskap og visdom i Kirken, forenet med kristen optimisme og dyp respekt for samvittighetens rett.

D. B.

BERGEN		BERGEN	
 <p>ALT I KONTORMØBLER OG STALRØRSUTSTYR</p> <p>DIDR. ANDERSEN & SØN A/S Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090</p>		 <p>Strandgaten 60 Glass - Porselen - Stentøy</p>	
<p>1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482 BERGEN</p>		<p>MØHLENPRIS BAKERI S. Aakre Tif. 11 616</p>	
 <p>Eches Farvehandel NYGÅRDSGT. 19</p>		<p>HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, Radio- og Utstysforretning TORNØEGÅRDEN - BERGEN</p>	
<p>ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»</p>		<p>K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Solheimgt. 25 Tif. 99 016 Bergen</p>	
<p>VESTA • HYGEA MED TANKE PÅ FREMTIDEN</p>		<p>FLYGEL - PIANO ORGELFABRIKK</p> <p><i>Jacob Knudsen</i> Dan Hansensgt. 9</p>	
<p>BENZON A/S En gros - Telefon 10 106</p>		<p>UR hos FINCKELSEN I Nygårdsgaten v/Eldorado og i Sletten Shopping Senter</p>	

**STØTT
ST. OLAV:
GI ETT
GAVE-
ABONNEMENT!**

OSLO FOLKEAKADEMI

Vi gjør oppmerksom på et foredrag
fredag 22. november kl. 20.30 av pater
Albert Raulin O.P. om «Barnebegrens-
ning og autoritetskrise i den katolske kir-
ke. Randbemerkning til en pavelig rund-
skrivelse». Foredragsholderen vil etter
foredraget besvare spørsmål. Sted: Audi-
torium 4, Urbygningen på Universitetet
(Sentrum).

FRANKRIKE - FARENDE

En skandinavisk messe feires i domini-
kanernes kapell, 29, Bd. de Latour-Mau-
bourg, Paris 7 (Métro: Latour-Mauborg)
den annen søndag i hver måned. Kapellan
er fr. Erik Christiansen, O.P., adr.: Le
Saulchoir, 91 — Soisy-sur-Seine.

HALDEN	
<i>Halden- firmaer</i>	<i>Karl Knap</i> & Tlf. 2710 Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning Linoleum

HALDEN
OTTO E. ANONSEN BLIKKENSLAGERMESTER Ventilasjon og Bygningsarbeid Tlf. 3439
F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tlf. 1844

Johan Olsen & Sønner
Entreprenørforretning Etabl. 1896 KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90

OSLO
Spesialforretning i RUSTFRITT STÅL for sykehusene KNUT JUUL CHRISTIANSEN Stortingsplass 7 II Tlf. 33 36 24 - Oslo Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI Bernh. Getzgate 3 b, Oslo Telefon 20 40 02 - 20 70 02
--

KVALITET I KJØTT, FLESK OG PØLSEVARER
Jens J. Andersen TØYENGT. 2. Oslo

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

«KLAR»
Fåes i banker over hele landet

C. Tennant Sons & Co. A.s Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

T. S. JACOBSEN BEGRAVELSESBYRÅ Ullevålsvn. 1 - Oslo Tlf. 20 79 06 - 20 79 05 Privat 55 77 87 - 69 43 72
--

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S ERLING THORNE Kaj Munks vei 41, Oslo 8 Tlf. 23 02 40
Allslags snekkerarbeid utføres REIDAR MYRVOLD & SØNN Gladsvøi 23, Greisen Tlf. 21 18 32

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontigent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Tre i B-klassen

Frank Sinatra er et fenomen. Denne nå aldrende amerikanske sicilianeren slo igjennom som 50-årenes fløyelsbløte mikro-sjarmør, «Frankie Boy», som midt inne i all sentimentaliteten virkelig kunne synge. Det kan han fremdeles — hør hvor drevent han turnerer sin «Strangers in the Night»! Men hans innbrudd i filmen var ikke bare en utnyttelse av pop-idolet. En «karakterskuespiller» — ordet er visst

ikke for stort — ble faktisk til. Fra «Herfra til evigheten», hvor han var en kuet sersjant i Stillehavs-armeen, over «Mannen med den gyldne arm», hvor han ga et rystende bilde av spillerens og narkotikereens tragedie, er han vokset inn i «tøffe» rollefigurer som kriminal-kommisærer og spioner. At hans alt annet enn private privatliv også har bevart noe av Mafiaens skumle halvlys er én ting — mange syntes at han på en slik bakgrunn kom Kennedysene litt for nær, da de var Amerikas «første familie». En annen ting er at han gang på gang, med sitt plagede, usikre ansikt, fengsler en på lerretet. Som nå i *Sidney J. Furie's* film «Morder mot sin vilje». Det er historien om en høyst sivil forretningsmann som av vestlige etterret-

ningstjenester tvinges til et mord-opdrag under en forretningsreise til Berlin. Egentlig handler den om noe så nifst som om hvordan en egentlig fredelig mann psykologisk «bygges opp» til det punkt av fortvilelse og raseri, hvor han trykker på avtrekkeren mot et menneske han ikke kjenner.

Spionasje var før omgitt av adskillig *glamour* — det var farlig patriotisme. I dag fremstilles den gjerne som en skitten business, en slags statsautorisert kriminalitet. Berlins politiske høyspenn og hensynsløshet — på begge sider av Muren — er en godt fotografert ramme om en spennende historie.

«Hennes Meget Kongelige Høyhet» er en norsk film. Ikke desto mindre smaker den av fugl. *Arnliot Berg*, som står for både manus og regi, kjenner håndverket og har hatt utmerkede intensjoner. Langt på vei greier han også å virkeliggjøre dem, i en fiks og fort satire omkring monarkiets utnyttelse i det moderne Vesten. Adressen til hjemlige forhold er ikke generende nærgående — det er en ikke nærmere geografisk bestemt ukeblad-trone og dens fortredeligheter han skildrer. Prinsesse hofflivet, enten hun åpner broer, er «ærespeiderpike» eller lytter ansent til forklaringer som ikke interesserer henne. Møtet med en fetert og fraskilt skuespiller (*Toralv Maurstad*) blir fatalt. Romansen vekker den mediastorm og regjeringskrise en kan tenke seg, og Berg får både skildret den fyrstelige kjærlighet og det lurveleven som omgir den med adskillig nerve og brodd. Dialogene er strammere og gløggere enn vi er vant til i norsk film, og får en til å bære over med en og annen smakløshet. Begripelig er det vel også at han har hatt møyte med å få en så rutinert og briljerende skuespiller som Maurstad helt under kontroll. Her er så mange gode

detaljer, at en går inn på spasen — ikke minst fordi piskesnerten for en stor del rammer undersåttene mer enn den arme monark (*Henki Kolstad*), og fortjent så. Parodiene på TV-reporternes hektiske «medfølelse», under den nådeløse jakten på det ulykkelige par, sitter dirrende midt i blinken. Ja huff!

André Cayatte er fransk films «debatant». Han har tidligere laget gode og anklagende filmer omkring dødsstraffen og militærnektingen, efter anmelderens mening betydeligere enn «Les risques du métier» som importøren har forsynt med den litt for publikums-beregnete norske tittelen «De har forført min datter». Det dreier seg om en hederlig og ordentlig skildring av en skolelærer (*Jacques Brel* — opprinnelig visesanger likesom Sinatra!) og en klasse tenåringer. Et spill av tilfeldigheter, løse rykter og kortslutninger — forbundet med den farlige fortvilelse og sjalusi som kan oppstå i et uferdig sinn — utsetter ham for den alvorlige anklage at han har forgrepet seg på noen av sine elever.

Foreldre og myndigheter i den vesle byen reagerer voldsomt. Han blir tilbudt å «forsvinne i stillhet» — det vil han ikke. Den løgnaktige anklagen bringer ham i fengsel og til fortvilelsens rand. Men hustruen (intelligent spilt av *Emanuèle Riva*) tror på hans uskyld, og forsker videre på egen hånd. Oppklaringen er enkel — og overbevisende. Det er også person- og miljøskildringen i denne vel-dreide filmen om tillitens nødvendighet i det menneskelige samkvem.

ÅGE RØNNINGS

roman «De ukjentes marked» er nå filmet, og blir anmeldt i neste nr. av «St. Olav».

brm.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Bitten Sand, Gunnar Magnus og Jan Cato Mollestad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 25 pr. år, kr. 12,50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.